No. 2192 Zaterdag 9 Januari 1926. 43ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: St. Elisabeth's Gasthuis.
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Onze Scheepvaart in 1925.

Met de onderstaande lijst van de *Scheepvaartbeweging in onze haven*, over de maand Decembea, is het jaar 1925 afgesloten en hebben wij een overzicht over het geheel jaar.

STAAT van het aantal vaartuigen, die het eiland CURAÇAO in de maand December 1925 aandeden, met de vermelding van hunne totale inhoudsmaat.

	ZEILSCHEPEN.			STOOMSCHEPEN.		
		INHOUD IN M³.			INHOUD IN M³.	
Maand Dec. 1925	Aantal	Bruto	Netto	Aantal	Bruto	Netto
	99	19.584	17.391	213	1.964.893	1.133.943
Vorige maanden	1241	270.444	241.434	1916	16.781.244	9.760.193
Totaal	1340	290.028	258.825	2129	18.746.137	10.894.136

Niet opgenomen zijn de schepen, die binnenkomen van de kustvaart en de visscherij.

Allereerst blijkt uit deze lijst, dat de maand DECEMBER met een prachtig slot het jaar beëindigd heeft.

Het getal *stoomschepen* steeg tot **213**. Dat is het grootste getal ooit in één enkele maand bereikt. Dat is maar 35 stoomschepen minder dan in 1918, het jaar der groote inzinking, over 12 maanden werd bereikt (246) en ruim de *helft* van een geheel jaar vóór den oorlog.

Het aantal *stoom*schepen per maand was in het afgeloopen jaar aan groote schommelingen onderhevig zooals uit het volgende lijstje blijkt:

Januari	198	stoomsch.	Juli	150	SS.
Februaai	171		Augustus	181	„
Maart	203	„	September	171	„
April	188	„	October	161	„
Mei	180	„	November	171	„
Juni	142	„	December	213	„

Zooals men zich zal herinneren, was deze plotselinge achteruitgang in Juni tot 142 stoomschepen voor een groot deel te wijten aan de moeielijkheden van de ruwe olieaanvoer uit Maracaibo, waarin pas ieders einde November een radicale verbetering intrad, toen de *geheele* tankvloot van de **C. P. I. M.** wederom in de vaart kwam.

Het bovenstaande schepenlijstje over *December* stelt ons echter nog niet in staat te beoordeelen, hoeveel wij, vergeleken met de voorgaande jaren, zijn vooruitgegaan.

Daarvoor consulteere men de volgende statistiek:

Aangekomen schepen in de haven van Curaçao.

Jaar	Aantal Stoom*schepen*	*Inhoud in M³*	Aantal Zeil*schepen*	*Inhoud in M³*
1912	410	2.503.499	1018	119.661
1913	415	2.829.601	1071	122.384
1914	383	2.697.972	1068	125.078
1915	332	2.111.083	1024	128.590
1916	314	1.932.645	1325	155.503
1917*	317	1.030.114	1505	169.830
1918*	248	0.680.753	1497	198.336
1919	384	2.142.310	1294	212.243
1920	578	3.560.578	1066	281.108
1921	890	3.958 829	1172	228.968
1922	1182	5.308.487	1241	169.952
1923	1480	7.467.413	1276	296.606
1924	1791	12.263.060	1384	383.246
1925	2129	18.746.137	1340	290.028

* Behalve voor de jaren 1917 en 1918(*), waarbij de *netto* inhoudsmaat der schepen staat opgegeven, beteekenen de cijfers der andere jaren die der *bruto* inhoudsmaat.

Zooals men ziet, bedroeg het aantal *stoom*schepen, dat in de twee laatste jaren vóór den oorlog onze haven binnenkwam ruim 400. Toen kwam tijdens den oorlog de snelle teruggang, die in 1918 haar *laagsten* stand bereikte met 248 stoomschepen.

Reeds het volgend jaar 1919 herstelde zich de stoomvaart tot bijna op de hoogte van vóór den oorlog. Toen volgde de snelle aanwas:

in 1920	met	194	*stoom*schepen
in 1921	„	322	„ „
in 1922	„	292	„ „
in 1923	„	298	„ „
in 1924	„	311	„ „
in 1925	„	338	„ „

zoodat we kunnen zeggen, dat we sedert 1920 elk jaar met ± **300** stoomschepen zijn vooruitgegaan.

Ook de bruto inhoudsmaat der stoomschepen nam met groote sprongen, doch veel onregelmatiger, toe:

in 1920	met	1.420.000 M³
in 1921	„	400.000 „
in 1922	„	1.350.000 „
in 1923	„	2.160.000 „
in 1924	„ bijna	5.000.000 „
in 1925	„ ruim	6.500.000 M³.

De twee laatste jaren zijn we dus wat de inhoudsmaat der *stoom*schepen betreft, met reuzensprongen vooruitgegaan.

Vooral het laatste jaar 1925 is een groote verrassing geweest, vooral de onzekere schommelingen gedurende het geheele jaar in aanmerking genomen.

De totale bruto inhoudsmaat der *Stoom*schepen in 1925 bedroeg dus 18.746.137 M³
die der *Zeil*schepen 290.028 M³

Totaal **19.036.165 M3**
of (1 Reg. Ton = 2.83 M³) **6.723.023 Br. Reg. Ton.**

Mogelijk zal men ons van een tikje ijdelheid beschuldigen als we hier een nog onvolledige vergelijking met de haven van Rotterdam inlasschen.

Zooals men weet, behoort Rotterdam met Hamburg en Antwerpen tot de grootste zeehavens van het vasteland van Europa.

In het jaar 1924 kwam het **10.000**ste schip de haven van Rotterdam binnen op den 31sten December.

In het afgeloopen jaar 1925 werd te Rotterdam datzelfde cijfer reeds bereikt op Dinsdag 24 November.

De haven van Curaçao werd in het afgeloopen jaar bezocht door:
2129 *stoom*schepen.
1340 *zeil*schepen.
———
3469 schepen, zoodat we wel goed op weg, maar nog heel vèr van de 10.000 schepen af zijn.

Evenwel we zullen er den moed maar in houden.

***

Wat de ZEILVAART betreft, staat de zaak voor het afgeloopen jaar veel ongunstiger.

Wanneer men de abnormale jaren 1916—1918 uitzondert, — toen zooveel *stoom*schepen uit de vaart bleven en er een gouden tijd aanbrak voor de zeilvaart —, dan ziet men, dat deze na de inzinking in 1920 daarna weer geregeld in aantal toenam, totdat het aantal *zeilers* in het afgeloopen jaar weer 42 stuks terugliep. Maar de achteruitgang van de inhoudmaat in 1925 is bepaald verontrustend.

In het oorlogsjaar 1917 bereikte het aantal *zeil*schepen het maximum van 1505 schepen, de inhoudsmaat bedroeg toen 169.830 M³ netto. Dat er destijds veel met *kleine* zeilschepen gewerkt werd, wordt duidelijk als men dat jaar vergelijkt met 1920, toen het *laagste* aantal van 1066 schepen bereikt werd, terwijl de inhoudsmaat (281.108 M³ bruto) toch heel veel meer bedroeg. Die toename van inhoudsmaat voor de zeilschepen nam toe tot het vorig jaar, toen met 1384 zeilschepen een inhoudmaat van 383.246 M³ br. bereikt werd, dus *méér dan het dubaele* van 1917. De vergelijking is wel niet geheel zuiver, omdat voor 1917 de *netto* inhoudsmaat staat opgegeven, en na 1918 de *bruto*. Doch dat verschil tusschen *netto* en *bruto* is voor *zeil*schepen betrekkelijk gering en bij lange na niet zoo groot als voor *stoom*schepen.

Als bewijs diene dat voor 1924 de *bruto* inhoud der zeilschepen bedroeg 383.246 M³ en de *netto* inhoud 346.772 M³ zoodat ook de netto inhoud voor 1924 nog meer dan het *dubbele* bedroeg van 1917.

Doch in het afgeloopen jaar 1925 zien we de uithoudsmaat der *zeil*schipen plotseling tot 290.028 M³, dus bijna met 100.000 ton, naar beneden gaan, dus bijna tot het cijfer van 1920, toen er maar 1066 zeilers binnenkwamen en in 1925 bijna 300 meer. Dat is zeer verontrustend. Wij hebben niet kunnen achterhalen, wat vooral tot dien snelten teruggang van de inhoudsmaat der zeilers heeft meegewerkt.

In ieder geval blijkt genoegzaam dat de zeilvaart een zorgelijke tijd door maakt en dat veel groote zeilers uit de vaart zijn genomen.

In het jaar 1856, toen de vaart op Curaçao nog geheel door zeilschepen werd onderhouden, werd Curaçao bezocht door 748 schepen met 43.044 ton of 121.814 M³

De Plantage „Hato".

I.

[Vooraf moeten we een drukfout in ons vorig artikel verbeteren. Onderaan van de 1ste kolom op de 2 bl. staat, dat de zware orkaan op Curaçao plaats vond op 17 October 1817, dit moet zijn 1807.]

Eenige zinnen uit het *Voorloopig Verslag* op de Watervoorziening, meer speciaal op de Plantage en het bronwater van *Hato* betrekking hebbend, trokken onze bijzondere aandacht.

In B. 2: „Tegen het water van Hato bestaat bij het publiek een sterk vooroordeel. Bovendien moet dit water onaangenaam van smaak zijn". En iets verder onder B. 3: „De leden hier aan het woord hadden het meeste bezwaar tegen het bronwater van Hato."

Verder onder B. 8: .... „werd de vraag gesteld of.... ook in die tijden (van langdurige droogte) geregeld met het leveren van water zal kunnen worden voortgegaan. Is het nooit voorgekomen, dat de putten van *Bonabista* opgedroogd zijn, althans niet zooveel konden produceeren?"

In de laatste vraag wordt alleen *Bonabista* genoemd en niet *Hato*, ofschoon in de vraag daaraan onmiddelijk voorafgaand ook het water van Hato *kan* inbegrepen zijn. Heel duidelijk is het niet of de Raadsleden voor zich de overtuiging hebben dat de bronnen van Hato nooit hebben opgehouden te vloeien.

Wij meenen gehoord te hebben dat de ingenieurs, belast met het voorbereidend onderzoek der watervoorziening, door nauwkeurige meting van de hoeveelheid water, die uit de bronnen van Hato vloeit ook in den drogen tijd, vrij nauwkeurig hebben vastgesteld en door een graphische voorstelling op schrift gebracht, hoeveel de vermindering van het water in den drogen tijd bedraagt en daarbij tot de conclusie gekomen zijn dat ook na langdurige droogte het water geregeld, zij het ook in veel mindere hoeveelheid, blijft doorstroomen.

De leden van den Raad zullen misschien aan die theorieën weinig waarde hechten, zeker niet er een blind vertrouwen in stellen om er op te bouwen.

Wij hebben in den laatsten tijd

alles bij elkaar gezocht, wat uit de geschiedenis omtrent Hato bekend is en in oude schrijvers en in het Koloniaal Archief verspreid ligt, en wij zijn daarbij tot de conclusie gekomen, dat 1o. dat de alleroudste en alle verdere berichten spreken van Hato met zijn stroomend water, en dat er geen enkel bericht uit de geschiedenis melding maakt, dat die bronnen ooit hebben opgehouden te vloeien.

2o. dat het water uit de bronnen van Hato steeds goed drinkbaar water leverde voor menschen en vee.

3o. dat Hato vroeger gouvernementsplantage was en het buitenverblijf van den Gouverneur.

4o. dat Hato als herstellingsoord voor zwakke en genezende zieken een bijzonder goeden naam had, wat met slecht drinkwater al heel slecht te rijmen valt, vooral als men weet, dat het landhuis van Hato zelfs geen regenbak had.

Wij hopen dat deze punten voor onze lezers in het volgend historisch overzicht wat duidelijker zullen worden.

De lezer moet beginnen met zich van de plantage Hato een geheel andere voorstelling te maken, dan hij wellicht bij een bezoek gekregen heeft, nadat die plaats onder sommige latere eigenaars reeds schromelijk verwaarloosd was.

Bij het groot aantal goedkoope werkkrachten in den slaventijd viel de verzorging en het in stand houden van zulk een uitgestrekte plantage ook heel wat gemakkelijker.

Hato was een Gouvernements-plantage.

De West-Indische Compagnie had op Curaçao nog meer plantages in eigendom. Zoo b.v. de *Oostpunt, Duivelsklip, Coraal Tabak, Piscaderis, Sta Maria, Rooy Canarie, Leliënberg.* Doch deze plantages werden steeds aan particulieren verhuurd voor den tijd van 10 jaar onder de voorwaarden, 1o. dat er alleen brandhout mocht gekapt worden voor eigen huishoudelijk gebruik en niet om kalkovens te branden of om te verkoopen, 2o. dat er absoluut geen stokvischnoch pokhout tot eigen profijt op die plantages mocht gekapt worden, maar dat men dit moest laten groeien tot voordeel van de West-Indische Compagnie. (Zie *Plakkaten* 1754 23 Juli.)

De plantage *„de Zuijkerthuijn"* in het Ruiterkwartier was aangelegd door en particulier eigendom van Gouverneur JAN NOACH DU FAY (1721—1730), die het ook dien naam gegeven heeft. Doch zij werd om zijn vele nagelaten schulden op last van de Bewindhebbers der W. I. Comp. den 2 Septemb. 1754 publiek verkocht.

Doch met *Hato* was het geheel anders gesteld. Deze plantage bleef gedurende het geheele tijdvak der *West-Indische Compagnie* gouvernementsplantage en werd niet aan particulieren verhuurd.

Nog in het jaar 1790 werkten er 99 koppen slaven. Eerst toen den 1 Januari 1792 de *W. I. Comp.* werd ontbonden en ophield te bestaan, vervielen al haar bezittingen aan den Staat. En aangezien alle voordeelen van Hato toen eigenlijk alleen ten goede kwamen aan den Gouverneur, en de schaden aan de Compagnie, werd *Hato* in 1797 publiek verkocht.

Wij moeten nog veel verder terug gaan in de geschiedenis, nl. tot het jaar 1634, toen de Hollanders ons eiland in bezit namen.

Van het Spaansche tijdvak, dus vóór het jaar 1634, is er niet veel bekend. Wel bestaan er berichten omtrent den toenmaligen toestand, doch zij berusten in het *Archiv. de Indias* te Sevilla in Spanje, en ondanks herhaalde pogingen daartoe aangewend, is het mij nog niet mogen gelukken daarvan afschrift te bekomen. We moeten dus met het jaar 1634 beginnen.

Toen reeds droeg *Hato* dien naam. En ook die naam is karakteristiek voor die plantage. — *Hato* beteekent in het Spaansch een plaats, waar groote kudden vee bijeen leven.

En Hato zou nooit dien naam en nimmer die bestemming gekregen hebben, wanneer die uitgestrekte kustlanden niet zulke goede weidegronden en de bronnen niet een overvloed van water hadden opgeleverd. En dat is ten allen tijde zoo gebleven. Hato was voornamelijk een veeplantage, zoowel ten tijde van de Compagnie, als onder de latere eigenaars. Toen de voorlaatste eigenaar die plantage kocht, was zijn eerste werk al zijn vee van *Porto Marie* naar *Hato* over te brengen.

Reeds uit het eerste jaar, dat de Hollanders het eiland in bezit namen, bestaat een zeer belangrijk document omtrent *Hato.*

HAMELBERG verhaalt (bl. 30) in zijn geschiedenis van *de Nederlanders op de West-Indische Eilanden*, dat Kapt. VAN WALBEECK, die het eiland in bezit nam, kort na zijn aankomst het geheele eiland ging bezichtigen en daarvan een rapport naar Holland zond. Een copie van dat rapport berust in het Rijksarchief in den Haag, doch de kaart van het eiland, die er bij behoorde, is verdwenen.

In de toelichtingen tot die kaart staat bij letter L het volgende te lezen: **L.** *„Hato*: een zeer schoone waterback, die door een waterader uijt het geberchte volgehouden wort met water, opdat de beesten mochten te drinken vinden. Deze waterplaats wort wel voor de beste gehouden, omdat het water oock in de grootste (droogte) niet ontbreeckt."

Op zich zelf reeds is dit een mooi getuigschrift, doch het wint nog aanmerkelijk in waarde, wanneer men het in verband brengt met het volgende. Uit het authentiek verhaal van de verovering van het eiland, door DE LAET te boek gesteld, blijkt, dat VAN WALBEECK op zijn verkenningstocht over het geheele eiland vergezeld was door het opperhoofd der Indianen BALTHASAR DE MONTERO, en van dezen vernam VAN WALBEECK, dat er 4 jaar tevoren een groote droogte was geweest, waardoor wel de helft van het vee, dat zich te voren op het eiland bevond, was gestorven. De herinnering aan die droogte lag dus nog versch in het geheugen. En toch zegt v. W. bij zijn beschrijving van Hato, dat op Hato het water *„o ck in de grootste droogte niet ontbreeckt."*

We mogen dus veilig aannemen, dat ook bij die laatste droogte het water uit de bronnen is blijven doorvloeien.

Men begrijpt nu vanzelf, waarom de *Compagnie* deze plantage terstond voor zich zelf reserveerde en ruim 1½ eeuw in bezit hield.

Hato, zooals reeds gezegd, was voornamelijk een veeplantage en de *Compagnie* trok daarvan aanmerkelijke voordeelen. Zij beschermde bovendien den veestapel van het eiland, in dien zin, dat zij er voor zorgde, dat het eigen vee goed op prijs bleef, door den invoer van vee van de kust te verbieden, en in tijden van oorlog den uitvoer van vee te beletten.

Den 6n Juli 1750 had op Hato een geweldige slavenopstand plaats. Zij vermoordden en vernielden en verbrandden alles wat onder hun bereik kwam. GOUVERNEUR FAESCH (1740—1758) leed daarbij een persoonlijke schade van 15000 pesos. Een groot getal slaven kwam daarbij om, velen sprongen in zee en verdronken en na afloop werden er nog 34 als schuldigen terecht gesteld (zie HAMELBERG bl. 165.)

Uit dit verhaal blijkt, welk een groot getal slaven er op Hato woonden. Ook uit de instructie in 1756 gegeven aan Mr. WEIJER CUYLENBURGH BEELDSNIJDER, den nieuwen commissaris van den slavenhandel op Curaçao, blijkt, dat in art. 7 van het Reglement hem werd opgedragen, aparte rekening in het grootboek te houden van al de slaven, zoo negers als criolen, die op Hato werkzaam waren. Bovendien had de Gouverneur dáár nog een groot getal slaven, die zijn persoonlijk eigendom waren.

OVERSTROOMING IN HOLLAND

Treurige tijdingen bracht de telegraaf in de laatste week omtrent geweldige overstroomingen, die bijna alle landen van Europa geteisterd hebben, en waarvan ook Holland ruimschoots haar deel heeft gehad.

Met de Kerstdagen begon het met een verschrikkelijke storm op de Noordzee en het Kanaal en omliggende landen en zware regens en wolkbreuken.

Telegrammen van den Franschen kabel hier op 31 December ontvangen meldden overstroomingen in Rumenië, Hongarije, Frankrijk, België; Zwitserland, Duitschland, Oostenrijk, Tschecho-Slowakije, Rusland, Beieren en Engeland.

Nieuwe telegrammen van 4 Januari toonden dat in Frankrijk en België de omvang der ramp steeds grooter werd.

Het kon dus niet uitblijven of ook Holland moest van deze ramp te lijden hebben. De twee groote rivieren, de Rijn en de Maas, stuwen hun wateren door ons land naar zee en zijn natuurlijk niet in staat die geweldigen steeds aanwassenden vloed van water, die uit Zwitserland en Duitschland, uit Frankrijk en België blijft aangolven, binnen de dijken te houden.

In Luik stonden reeds 8000 huizen onder water. Koning Albert van België bezocht Luik. In Luik bedraagt de aangerichte schade reeds 20 millioen frs.

Tengevolge van de voortdurende stijging van het water van den Rijn was de stad Keulen reeds zonder electrisch licht, doordat het water de ondergrondsche kabel van het electr. licht had beschadigd. De Rijn heeft het record geslagen en is nog 80 c.M. hooger gestegen dan de hoogst bekende waterstand.

De telegrammen van 4 Januari brachten de eerste bijzonderheden omtrent Holland.

Het bericht uit Holland afgezonden uit Amsterdam op 2 Januari meldde, dat de overstrooming in de lagere landen langs de Maas, de Waal, de Rijn en de Lek tot een geweldige ramp is gestegen en voortdurend bleef het water nog wassen. Op verschillende plaatsen zijn ook de spoordijken bezweken. De verwoesting is van dien aard, dat de geregelde loop der spoortreinen voor langen tijd onmogelijk is gemaakt. Op 2 Januari is in het Noorden van N. Brabant een dijk op den rechter ever van de Maas doorgebroken, en geweldige stroomen zette het geheele land tusschen Maas en Waal onder water.

Nijmegen (natuurlijk alleen het lagere gedeelte der stad) staat onder water. Koningin Wilhelmina bezocht Nijmegen om zich van den toestand op de hoogte te stellen.

Uit Frankrijk werden opnieuw zware regens gemeld, zoodat de was der rivieren nog zal toenemen.

Telegrammen op 6 Januari brachten behalve veel uitvoerige berichten omtren de ovsrstroomingen in Frankrijk en België, over Holland alleen dit:

„In Holland is de toestand zeer kritiek in de provincies Gelderland en Overijssel". Doch het spreekt van zelf, dat in Limburg en Noordbrabant de toestand zeker het ergst moet zijn.

Gelukkig kwam nu ook ons draadloos station eens uit den hoek, dat met de kortegolf-zender deze week Woensdag 6 Januari 's avonds 6 uur rechtstreeks uit den Haag het volgende bericht ontving:

„In de laatste dagen hebben in het Zuiden van het land voornamelijk in Limburg en Brabant ernstige overstroomingen plaats gehad tengevolge van meerdere dijkdoorbraken van de Maas.

Einde vorige week was Maastricht al niet meer per spoor te bereiken en het spoorwegverkeer op de lijn Nijmegen-den Bosch geheel gestaakt en dat op de lijn Nijmegen-Maastricht gedeeltelijk.

Ook Roermond en vooral Venlo hebben last van het water, terwijl men vele kleinere dorpen geheel heeft moeten verlaten, omdat de huizen soms bijna geheel onder water staan.

Ook is het geheele „land Maas en Waal" onder geloopen en ontvolkt. Matrozen en mariniers met vletten en sloepen en ook de pontonniers met vlotten en booten verleenen de noodige hulp. De Koningin en de Prins en verschillende Ministers hebben de geteisterde streken bezocht. Thans zakt het water langzaam."

Ingezonden.

Geachte Heer Redacteur:

In Uw artikel over Watervoorziening, in het laatste nummer van Uw blad, lees ik dat een zekere heer in Holland met succes verborgen bronnen heeft weten aan te wijzen en ook dat men tot nu toe niet op bevredigende wijze die geheimzinnige kracht heeft kunnen verklaren.

Zijnde dit onderwerp van niet gering belang, meen ik goed te doen U hierbij op te geven hetgeen een gediplomeerde hypnotiseur-magnetiseur, de Heer J. MAXIMILIEN, hierover schrijft:

„Iedereen weet hoe gemakkelijk het zenuwstelsel van iemand, *die zeer gevoelig is,* beinvloed kan worden; wij hebben er het bewijs van in het overseinen der gedachte op een afstand. Evenals de gedachte, zijn het water of de metalen onder de aarde in staat op het zenuwsysteem van een zeer gevoelig mensch in te werken, vooral wanneer die persoon zich daarin geoefend heeft.

Deze werking komt tot stand door een trillende beweging, welke beweging, door middel van golvingen, zich tot de oppervlakte van de aarde voortplant. Wanneer nu een bronnenzoeker, die zeer gevoelig is voor deze soort trillingen, zich boven een bron bevindt, brengen die voortgebrachte trillingen bij hem een zeker gevoel teweeg. Dit gevoel wordt door de zenuwen naar de hersens van den bronnenzoeker gebracht en op hetzelfde oogenblik ontstaat er een auto-suggestie en de kracht, die door deze auto-suggestie in beweging gebracht wordt, doet het uiteinde van de wichelroede, waarvan hij zich bedient, naar de aarde overhellen.

Het is zeker dat de beweging der roede voortgebracht wordt *door den persoon zelve,* die haar draagt en niet door het water of door de metalen onder den grond, want indien dit laatste het geval ware, zou de roede zich ook ombuigen wanneer zij op een spil werd geplaatst, als de kompasnaald bijv., hetgeen nochtans niet gebeurt."

Verder zegt die zelfde Hypnotist, dat de bronnenzoekers zich somtijds kunnen vergissen, vooral in rotsachtige streken waar er minder water voorkomt. Op zandgronden schijnt het gemakkelijker te gaan.

Met achting,

Curaçao. UEd's dienstw.

5 Januari 1926. J.

De waarde van een ziekenzuster.

Eenige maanden geleden werd te St. Quentin in Frankrijk een ziekenzuster door een automobiel overreden, tengevolge waarvan zij 'n been brak en geopereerd moest worden. Zij bleef echter invalide.

Senator TOURON, aan wien de auto toebehoorde, wilde het slachtoffer door de assurantie-maatschappij schadeloos stellen.

Deze bood aan de onkosten van dokter en apotheker te betalen, doch wilde van een verdere schadeloosstelling niet weten, wijl de zuster de gelofte van armoede had afgelegd.

De civiele rechtbank van St. Quentin oordeelde echter anders. Zij was van oordeel, dat het leven van een religieus, die zich geheel aan werken van naastenliefde wijdde, nog al wat waarde had. Dienovereenkomstig werd de aan de zuster te betalen schadeloosstelling vastgesteld op 30.000 frcs.

Berichten uit de Kolonie

Welkom.

Na een afwezigheid van vijf jaren is de ZEerw. Pater N. DE GROEN pastoor van Saba, weer eens van zijn rots komen afdalen, de zee overgestoken en Maandag morgen hier per *Ina Vanterpool* aangekomen.

Ook de Eerw Zuster ANICETA, Dominicanes kwam van St. Martin mede, om per eerste gelegenheid naar Holland scheep te gaan.

Openbaar Onderwijs.

Spoedig kunnen hier twee nieuwe leerkrachten voor het Openbaar Onderwijs verwacht worden, n.l. de Heer L. W. GOEDHEER, hoofd-onderwijzer met acte middelbaar Boekhouden, lager acte Fransch, Wiskunde, en Handelsrekenen, en de Heer D. P. GROOT met hoofdakte, en lager akte Wiskunde en Handwerken (slöjd).

Hof van Justitie.

Bij Koninklijk Besluit is benoemd tot lid van het Hof van Justitie alhier MR. A. W. J. M. DESERTINE griffier van het Kantongerecht te Oss (N. Brab.) om te voorzien in de vacature ontstaan door het vertrek van Mr. RULAND.

Nieuw schoolgebouw.

Op den hoek van het *Brion-* en het *Molenplein* is men reeds verscheidene maanden bezig een groot schoolgebouw op te trekken ter uitbreiding van de scholen van het St. Martinus-Gesticht. Het vóórgedeelte langs het Brionplein is nu voltooid en dezer dagen bij de opening van het nieuwe schooljaar in gebruik genomen.

Bijzonder Onderwijs.

Zoowel in de stad als in de buitendistricten zijn de scholen bij het begin van het nieuwe schooljaar meer dan bezet met leerlingen; ook de toevloed van nieuwe leerlingen voor het eerste leerjaar was bijzonder groot.

Steeds meer en meer waardeeren de ouders het onderwijs, dat zij zelven vroeger genoten hebben en verlangen dat nu ook voor hun eigen kinderen. Bovendien is de tijd tegenwoordig van dien aard, dat de best onderlegde leerlingen het eerst voor een goede plaatsing in aanmerking komen. Ook de ruime verdiensten van de meeste ouders is een groote factor in deze dagen van dit toenemend getal schoolkinderen, omdat tegenwoordig de ouders niet meer door armoede belet worden hun kinderen naar school te sturen.

Alg. Nederl. Verbond.

Wij vestigen de aandacht der leden van de *„Groep Antillen* van het *Alg. Nederl. Verbond* op de verdaagds Algemeene Vergadering der leden op a.s. *Woensdag 13 Januari* 's avonds ten 8 uur in de zaal van den Kolonialen Raad, waar belangrijke zaken zullen behandeld worden. DRINGEND worden de leden verzocht deze vergadering bij te wonen.

Curacaosche R. K. Volksbond.

Op 31 Dec. 1925 bestond de *Cur. R. K. Volksbond* uit

768	Actieve leden
1276	Ondersteunende leden
2044	leden, hetgeen een vooruitgang beteekent in 1925 van
76	act. leden
178	onderst. leden
254	leden.

Isla.

Vorige week Vrijdagnacht omstreeks 2 uur heeft er op de terreinen van de Isla weer een brand gewoed, die echter gelukkig spoedig werd gebluscht.

Deze week Woensdag middag had er opnieuw een gasolinebrand plaats, die ook spoedig werd gebluscht. Erger was, dat hierbij 4 personen ernstige brandwonden bekwamen, waaraan een Surinamer nog dienzelfden avond overleed. Twee der gekwetsten behoefden niet eens ter verpleging worden opgenomen.

Prijs van de gasoline.

Eenigen tijd geleden maakten wij melding, dat er een scherpe concurrentie was ontstaan tusschen de C. P. I. M. en de firma S. E. L. MADURO & SONS over den prijs van de gasoline, verkocht ex pomp. De prijs daalde toen tot 45 cts per gallon. Deze week is daar een eind aangekomen en de prijs plotseling weer gestegen tot 83 cts bij de C. P. I. M. en 85 cts voor de *West-India Oil Cy*, bij de firma MADURO & SONS.

Dankbetuiging.

Aan de geachte persbroeders alhier, die ons geluk wenschten bij het begin van den 43sten Jaargang van de *Amigoe di Curaçao*, brengen wij daarvoor onzen oprechten dank.

Zedenmisdrijf.

Op Nieuwjaarsdag is een chauffeur gevangen genomen, die bij afwezigheid der moeder haar huis was binnengedrongen en met haar 12 jarig dochtertje zich aan ontuchtige handelingen schuldig maakte.

Het is te hopen, dat een strenge straf op hem zal toegepast worden.

Gezondheids-boekje.

Leert Uw kinderen met *gesloten* mond en DIEP in te ademen.

Raadpleeg den dokter, indien zij steeds den mond open houden.

Ned. Centrale Vereen. tot bestrijding der Tuberculose.

* * *

Dood dagelijks de MUGGEN bij haar rust, 's nachts zijn ze op Uw bloed belust.

En was dat al, 'k vergaf de zonde,
Maar zij BESMETTEN ook de wonde,
Waarmee haar snoeplust U komt plagen:
Wil daarom trouw de muggen jagen!

„Het Groene Kruis".

Kon. West-Ind. Maildienst.

Het volgend jaar zal de K. W. I. M. weer een nieuwe groote stoomboot in de vaart brengen op de Colonlijn.

Half December is bij de *Rotterdamsche Droogdok Maatschappij* een nieuw stoomschip voor de K. W. I. M. aanbesteed, opleveringstermijn 14 maanden, afmetingen 420' — 58'10" — 39'6", diepgang 26'7", draagvermogen 7150 tons, capaciteit der machine 4500 I. P. K., snelheid 13½ mijl. Dit schip zal den naam *„Bolivar"* dragen en 145 1e kl., 56 2e kl. en 38 3e kl. passagiers kunnen vervoeren. — De K.W.I.M alhier gaat een grootsch werk ondernemen, nl. de aanlegplaats aan de *Westwerf* geheel moderniseeren. Met de *N. V. Christiani & Nielsens Gewapend Beton Maatschappij* (den Haag) is gecontracteerd voor den bouw van een gewapend beton beschoeiing, waardoor over een lengte van 200 M. schepen direct tegen de kade der Westwerf zullen kunnen liggen in 8 M. water. — Juist een maand geleden hebben wij reeds vermeld, dat ook het terrein van de Westwerf belangrijk zal opgehoogd en er twee loodsen van 20 × 40 Meter zullen opgericht worden.

— De Heer D. HUDWIG, directeur der *K.W.I.M.* te Amsterdam, is deze week met het Fransche SS. *Pellerin de Latouche.* weer naar Europa vertrokken.

Regenval.

Gedurende 1925 opgenomen:

	St. Thomas-college.	*San Willebrordo.*
Januari	42.3 m.M.	56.5 m.M.
Februari	2.2	2.5
Maart	72.3	19.5
April	53.7	4.
Mei	0.	0.
Juni	34.4	22.5
Juli	13.9	7.5
Aug.	28.2	35.
Sept.	37.8	6.5
Oct.	28.7	30.
Nov.	83.	84.
Dec.	12.8	26.
Totaal	409.3 m.M.	294 m.M.

De regenval over het afgeloopen jaar bleef vèr onder het gemiddelde. Voor San Willebrordo valt de regenval van 1925 zelfs onder de minimaal cijfers te rangschikken.

Zeilvaart

gedurende de maand Dec. 1925

Binnengekomen van:		*Uitgezeild naar*	
Aruba	18	Aruba	17
Amay (Venez.)	1	Amay (Venez.)	1
Barbados	1	Bonaire	45
Bonaire	35	Bov. Eilanden	1
Guanta	3	Guadeloupe	1
La Guayra	7	Guanta	2
La Vela de Coro	3	La Guayra	5
Maracaibo	3	La Vela de Coro	6
Pto. Cabello	14	Macoris	1
Rio Hacha	3	Maracaibo	7
Sto. Domingo	2	Pto Cabello	25
St. Martin N.G.	1	Rio Hacha	3
Tucacas	5		
Van Zee	3		
Totaal	99	Totaal	114

Een aardige vergissing.

Twee maanden geleden vermeldden de Koninklijke Besluiten o.m. dat een zekere heer B. L. MADURO erkend was als Zweedsch consul te Willemstad.

Een der redacteuren van het te Roosendaal in Noordbrabant verschijnende dagblad *„de Grondwet"* las het en dacht niet aan Willemstad op Curaçao, maar aan het gemoedelijk plaatsje bij hem in de buurt. En hij zette er een flinke blauwe streep bij.

Uit die in een oogenblik van onna denkendheid neergezette streep werd het volgende berichtje geboren, dat in het blad van 17 November onder *„Provincie-Nieuws"* te lezen stond:

„Willemstad. Vice-consul van Zweden. Ingevolge Koninklijke machtiging is de heer B. L. Maduro erkend en toegelaten als vice-consul van Zweden alhier."

In het *„Dagblad van Noord-Braband"* verschenen twee dagen later hetzelfde berichtje.

(Msb. van 22 Nov.)

Het oordeel van Prof. Kielstra.

Verschenen is de rede, die prof. Kielstra 9 Oct. l.l. uitsprak in het Indisch Genootschap. Slechts anderhalve bladzijde handelt over Curaçao tegen 9 bladzijden over Suriname. Ons troffen deze woorden over Curaçao:

„Voorzoover Curaçao ons op het oogenblik een probleem stelt, is het eenerzijds de voorziening in de sterke vraag naar arbeidskracht, vooral naar geschoolden arbeid, op het hoofdeiland en anderzijds het behoud van het nationaal karakter op de bovenwindsche eilanden. Ik vraag mij af, of deze beide niet met elkander in verband zijn te brengen en gezamenlijk op te lossen. Kan niet door ambachtsonderwijs gezorgd worden, dat geschoolde kracht in voldoende mate beschikbaar komt juist op die andere eilanden, waar men zich naar buiten moet richten en wordt niet, door op deze wijze den emigratiestroom naar Curaçao zelf te richten, het behoud van het nationaal karakter der bedoelde bevolking bevorderd?

Zou op deze wijze het arbeidsvraagstuk geen oplossing zijn te geven, dan moet men de immigratie van arbeidskracht op andere wijze in de hand werken. Speciale regelingen hiervoor zullen dan niet kunnen uitblijven. In verband met het behoud van de moraliteit in het ruilverkeer zal hier moeten worden gezorgd voor een zoodanigen opzet, dat, ook aan den kant van den arbeider, nakomen van verplichtingen is gewaarborgd. Niet onwaarschijnlijk zal, bij afwezigheid van economische, automatisch werkende noodzaak hiertoe, eenige overheidsbemoeienis, wellicht poenale sanctie, niet achterwege kunnen blijven."

(Kol. Wkbl.)

Curaçao in 1851 en 1861.

De gedenkschriften van den schou bij nacht M. H. JANSEN als *Het leven van een vlootvoogd*, bewerkt door *S. P. l'Honoré Naber*, eenige weken geleden door het *Historisch Genootschap* te Utrecht uitgegeven, bevat aardige bijzonderheden over twee reizen in 1851 en 1861 naar Curaçao.

Wellicht. dat wij deze bijzonderheden bij voldoende plaatsruimte binnenkort zullen publiceeren.

Officieële berichten.

De adjunct-commies ter griffie van het Hof van Justitie alhier Q. L. Rigaud is bevorderd tot commies.

De kommies der belastingen op Saba G. F. Cruger is overgeplaatst naar St. Eustatius; de heer A. W. Simmons is eervol ontheven van de verdere waarneming der functien van agent op Saba van den gouvernements schoener Virginia en de kommies der belastingen op St. Eustatius R. A. Bremer is overgeplaatst naar Saba en benoemd tot agent van voormelden schoener op dat eiland.

De heer Mr. G. H. Eskes is benoemd tot lid van de Bioscoopcommissie alhier.

Aan den gouvernements-geneeskundige alhier Dr. M. Gerstl is drie weken vrijstelling van dienst verleend.

Mej. N. Römer, tijd. kweekelinge aan de voorbereidende klassen aan de Wilhelminaschool alhier, is tijdelijk ontheven van haar werkzaamstelling aan genoemde klassen en werkzaam gesteld aan de Hendrikschool.

Mej. L. Meyer, vakonderwijzeres, is in activiteit hersteld en werkzaam gesteld aan de Wilhelmina- en aan de Emmaschool en Mej. L. Henriquez, tijd. vakonderwijzeres aan de Emmaschool, is eervol ontheven van haar tijdelijke werkzaamstelling aan die school.

Het aan den buitengewoon gouvernements-geneeskundige H. S. Boogaart verleend verlof van twee jaren is verlengd tot 1 Februari 1926.

BUITENLAND.

Rome-bedevaart van armen.

De Roomsch-Katholieke mannenvereeniging „*Il Circolo di San Pietro*", heeft een mooi denkbeeld tot verwezenlijking gebracht. De vereeniging heeft n.l. middelen weten bijeen te brengen, ten einde een kleine bedevaart van armen náar Rome te organiseeren.

In alle streken van Italië hadden de pastoors vrome parochianen uitgekozen, die op kosten der vereeniging aan de bedevaart deelnamen.

In een door de firma Ugolini beschikbaar gestelde autobus maakten de pelgrims verscheidene tochten door Rome. Zij woonden ook de H. Mis volgens den Grieksch-Byzantijnschen ritus in de St. Pieter bij.

De H. Vader toonde voor deze pelgrims bijzonderc interesse. Zij woonden een door den Paus opgedragen H. Mis bij.

Toen zij 's avonds in het vereenigingslokaal van de „*Circolo*" een vergadering hielden, verscheen de maestro di camera en bracht hun met de groeten van den H. Vader een aantal goede sigaren en als versnapering voor de vrouwen zoogaamde „*Torone*", een soort fijne chocolade.

Een vijandige betooging tegen generaal Sarrali.

Zaterdagavoud 21 Nov. had de *Ligue des chefs de section* (een vereeniging van oud-strijders) in de Salle Wagram te Parijs een vergadering belegd, om te protesteeren tegen het beleid van den zoojuist afgetreden hoogen comissaris in Syrië, generaal Sarail, den bekenden fanatieken vrijmetselaar, die zoowel de zaak van Frankrijk als der Kath. Kerk in het Oosten zoozeer in discrediet heeft gebracht, en door zijn ontactisch en uitdagend optreden den opstand in Syrië veroorzaakte.

Onder de talrijke aanwezigen bevonden zich verschillende Senatoren, Kamerleden en hooggeplaatste militairen.

Het woord werd gevoerd door Henri de Kerillis, den medewerker van de „*Echo de Paris*", die persoonlijk een onderzoek in Syrië heeft ingesteld, voorts door de Kamerleden Taittinge en Missoffe.

Er werd een zeer scherpe motie aangenomen. waarin hulde aan het leger in den Levant werd gebracht en acte genomen wordt van de „misdadige onhandigheden van generaal Sarrail, die een oorlog hebben veroorzaakt."

Na afloop der vergadering begaven zich een duizendtal personen naar de Boulevard Pereire, waar generaal Sarrail woont, om daar een vijandige betooging te houden. Er werd gejouwd en gefloten, maar na het zingen der „Marseillaise" ging men rustig uiteen.

Engeland.

De Engelsche bladen huldigen den 20-jarigen Duitschen duiker Kraft als een held. Kraft is voor het onderzoek van het wrak van de duikboot M. I. afgedaald tot een diepte van 238 voet, d. i. 28 voet dieper, dan ooit een duiker vóór hem.

Hij bleef buitengewoon lang beneden en meldde telkens dat alles in orde was, totdat de bemanning aan zijn verzwakte stem bemerkte, dat het hoog tijd werd, hem op te halen.

Toen hij boven kwam, was hij er slecht aan toe, maar hij stond erop, weer af te dalen, zoodra hij zich weer goed voelde.

Hij rapporteerde, op een kabel te zijn gestooten, dien hij echter niet had kunnen zien, Voor het verder onderzoek zal hij sterker licht mee nemen.

Geen schijnwerpers voor auto's.

Het Engelsch Ministerie van Verkeer heeft een wetsontwerp uitgewerkt tot regeling van het straatverkeer.

Hierin wordt bepaald, dat automobielen geen gebruik meer zullen mogen maken van de verblindende schijnwerpers, waaraan men de vele ongelukken toeschrijft, die de laatste jaren in Engeland hebben plaats gehad.

Een record in huizenbouw.

In het jaar, dat 20 September eindigde, zijn in Engeland en Wales 159.476 huizen gebouwd, waarvan 92.291 met regeeringssubsidie.

In het geheel zijn 140.000 huizen bestemd voor den werkenden stand, met een maximum-huurwaarde van 26 pd. st.

Het hoogste getal aan nieuwe huizen was tot dusverre in 1905 gezet, n.l. 129.000.

AMERIKA.

Het autogevaar in de Ver. Staten.

Het toenemend aantal auto ongelukken in de Ver, Staten begint ongerustheid te wekken.

De Amerikaansche *National Safety Council* heeft vastgesteld, dat er per dag in de Ver. Staten 55 personen bij automobielongevallen het leven verliezen.

In 1924 werden 20000 personen gedood en 450.000 gewond bij autoongelukken. In 10 jaren zijn er 123.000 gedood.

Het aantal doodelijke ongevallen, gestegen van 5000 in 1914 tot 20.000 in 1924, is van zulk een omvang geworden, dat duizenden automobilisten zich des Zondags niet meer op de wegen wagen.

Voor de steden met meer dan 100.000 inwoners heeft men vastgesteld, welk aantal doodelijke ongevallen daar per 100.000 inwoners voorkwamen. Als gevaarlijkste steden verschijnen dan Erie met 36.4, Los Angeles met 35.6, Camden met 33.8 en Cincinnati met 30.3. Chicago komt dan 10 plaatsen lager met 20.2, Washington met 19.9, terwijl New-York en Philadelphia met resp. 15.9 en 15.8 het drukke verkeer in aanmerking genomen, niet zulk een slecht figuur maken.

De laagste cijfers vertoonen Yonkers met 4.7 en Norfolk met 3.1.

De beweging tegen de duikbooten.

Een bericht uit Washington meldde:

Britten, een repubiikeinsch lid voor Illinors, is voornemens in de eerstvolgende zitting van het congres een resolutie in te dienen, waarin het departement van marine wordt uitgenoodigd aan te toonen, waarom de verdere bouw van onderzeebooten niet beperkt of geheel afgeschaft moet worden door een internationale overeenkomst.

Groep „Nederlandsche Antillen van het Algemeen Nederlandsch Verbond."

Oproep tot het houden der VERDAAGDE *jaarlijksche algemeene vergadering van de leden dezer groep, op* **Woensdag 13 Januari 1926**, *des avonds om 8 uur in de vergaderzaal van den Kolonialen Raad.*

Te behandelen zaken:

1. *Wijziging van het Groepsreglement, wegens veranderde Verbondswet.*
2. *Vaststelling der Begrooting voor 1926.*
3. *Benoeming van 2 afgevaardigden der Groep in het Hoofdbestuur.*
4. *Verkiezing van zes Bestuursleden, wegens periodieke aftreding en reglementswijziging.*

Als candidaten voor het nieuwe Bestuur worden voorgesteld:

MR. C. DE LA TRY ELLIS. MR. P. J. J. V. D. BIESEN. H. L. BOERSMA G. J. FERGUSON. L. O. LAMPE. JOHN DE JONGH.

L. W. De stemgerechtigde leden kunnen natuurlijk uit bevoegden, buiten deze lijst om, verkiezen wie ze willen.

5. *Rondvraag.*

Let wel: DE LEDEN WORDEN **dringend** UITGENOODIGD DEZE VERGADERING BIJ TE WONEN.

Curaçao Dec. 1925.

2—2 *HET BESTUUR.*